

FRÁSÖGN

af 41. fundi þingmannanefndar EES í Vaduz í Liechtenstein 27.-29. október og fundum framkvæmdastjórnar þingmannanefndar EFTA í Zagreb í Króatíu 30. október 2013

Fundur þingmannanefndar EES fór fram í þinghúsi Liechtenstein í Vaduz. Af hálfu Íslandsdeildar þingmannanefnda EFTA og EES sóttu fundinn Guðlaugur Þór Þórðarson, formaður, Árni Þór Sigurðsson, Katrín Júlíusdóttir, Vilhjálmur Bjarnason og Willum Þór Þórsson auk Stígs Stefánssonar ritara. Við upphaf fundarins tók Guðlaugur Þór Þórðarson við formennsku þingmannanefndar EES en Evrópuþingið og EES/EFTA-ríkin skiptast á að fara með formennsku í nefndinni. Helstu dagskrármál fundarins voru framkvæmd EES-samningsins, málefni norðurslóða, réttindi borgara innan ESB og EES, loftslags- og orkumál og fríverslunarviðræður ESB og Bandaríkjanna.

Á fundi þingmannanefndar EES var fulltrúum stofnana ESB og EFTA að venju boðið að hafa framsögur í umræðum um þróun og framkvæmd EES-samningsins. Til máls tóku Þórir Ibsen sendiherra fyrir hönd EFTA í EES-ráðinu og sameiginlegu EES-nefndinni, Jonas Rudalevičius fyrir hönd litháísku formennskunnar í ráði ESB, Florin Nita fyrir hönd framkvæmdastjórnar ESB, og Oda Helen Sletnes forseti Eftirlitsstofnunar EFTA. Í umfjöllun þeirra komu m.a. fram áhyggjur af því að ekki gengi nógu hratt að innleiða EES-gerðir í EES/EFTA-ríkjunum. Nauðsynlegt sé að tryggja einsleitni í regluverki á innri markaði EES til þess að tryggja virkni hans en tafir á innleiðingu hamla þessari einsleitni. Ákveðin töf er þó innbyggð í ferlið, ákvarðanir um að taka ESB-gerðir upp í EES-samninginn eru ekki teknar fyrir en viðkomandi gerðir hafa verið teknar upp innan ESB. Of algengt er að EES/EFTA-ríkin standi ekki við tímamörk EES-samningsins sem kveða á um að ekki skuli líða meira en 6 mánuðir frá því að ákvörðun er tekin um að taka gerð upp í EES-samninginn með svokölluðum stjórnskipulegum fyrirvara þar til fyrirvaranum hefur verið aflétt. Eftirlitsstofnun EFTA, ESA, hefur ítrekað þurft að þrýsta á EES/EFTA-ríkin þegar of langt hefur liðið frá því að gerðir taka gildi innan ESB og þar til þær gera það hjá EES/EFTA-ríkjunum. Því hefur ESA höfðað fleiri mál fyrir EFTA-dómstólnum á árinu 2013 vegna dráttar á innleiðingu en áður eru dæmi um.

Þá kom fram í umræðum að þrýst er á EES/EFTA-ríkin að semja um endurnýjun á þróunarsjóðum EFTA og Noregs eftir að núverandi starfstímabil sjóðanna rennur út í apríl 2014. Með þróunarsjóðunum leggja EES/EFTA-ríkin sitt af mörkum til að koma á jöfnuði og styðja félagslega þróun innan nýrra aðildarríkja ESB. Fulltrúar norska þingsins lögðu áherslu á að framlög í þróunarsjóði hefðu verið veitt af fúsum og frjálsum vilja og að ekki væri um skylduframlög að ræða sem framlengja skyldi með sjálfvirkum hætti. Óánægja hefði verið í norska þinginu með mikla hækkun framlaga í þróunarsjóðinn á yfirstandandi starfstímabili.

Fulltrúi ráðherraráðs ESB, Rudalevičius, tók maktíldæmuna upp og kallaði eftir samkomulagi til að tryggja sjálfbæra nýtingu maktíldæmsins til framtíðar. Árni Þór Sigurðsson sagði Ísland leggja áherslu á að ná samkomulagi en að ESB og Noregur sýndu ekki næga sanngirni. Ísland veiddi einungis um 10% þess maktílds sem kæmi á Íslandsmið og það næmi 20% af þyngdaraukningu maktíldsins meðan hann dvelur í efnahagslögsögunni. Árni Þór gagnrýndi hvernig ESB hótaði og beitti smárikum eins og Færeyjar og Ísland viðskiptaþvingunum á meðan Rússland væri látið óáreitt þrátt fyrir ofveiði. Pat the Cope Gallagher benti á að árið 2005 hefðu Færeyingar og Íslendingar einungis veitt um 5% maktíldsins en eftir það hefðu veiðarnar snaraukist. Hann hefði tekið þátt í að efla þær heimildir sem sjávarútvegsstjóri ESB hefur til að beita refsiaðgerðum þegar þær voru til umfjöllunar í sjávarútvegsráðgjafaráðgjafar EES en ekki hefði komið til þess enn að beita þeim í maktíldæmunni þrátt fyrir að sjávarútvegsstjórinn hafi haft þær í meira en 12 mánuði.

Málefni norðurslóða voru tekin til sérstakrar umræðu og var lögð fram skýrsla og drög að ályktun. Framsögumenn skýrslunnar voru Pat the Cope Gallagher fyrir hönd Evrópuþingsins og Guðlaugur Þór Þórðarson fyrir hönd EES/EFTA-ríkjanna. Gallagher lagði í ræðu sinni áherslu á hraðar loftslagsbreytingar í ofurviðkvæmu vistkerfi en undirstrikaði jafnframt aukin efnahagsleg umsvif og nýtingu ríkulegra náttúruauðlinda. Jafnvægi yrði að ná milli nýtingar auðlindanna og ábyrgðar umgengni um umhverfið. Þá fagnaði hann samkomulagi aðildarríkja Norðurskautsráðsins um leit og björgun og viðbrögð við olíumengun. ESB fær áheyrnaraðild að Norðurskautsráðinu þegar lausn er komin í deilumál þeirra við Kanada. Í framsöguræðu sinni lagði Guðlaugur Þór áherslu á að athygli heimsins beindist að norðurskautinu þar sem þróun og breytingar þar hefðu áhrif langt út fyrir norðurslóðir. Hann gerði grein fyrir norðurslóðastefnu Íslands og nefndi sérstaklega stofnun ráðherranefndar um norðurslóðamál og frumkvæði Íslands um að koma á fót viðskiptaráði norðurslóða til að efla efnahagssamskipti á svæðinu. Að lokinni umræðu samþykkti þingmannanefnd EES ályktun um norðurslóðamál.

Þá var lögð fram skýrsla um borgararéttindi innan ESB og EES sem Harry Quaderer frá þinginu í Liechtenstein og Theodor Dumitru Stolojan frá Evrópuþinginu kynntu. Í skýrslunni er annars vegar farið yfir réttindi borgara ESB og starf við að auka þau og hins vegar farið yfir réttindi borgara EES/EFTA-ríkjanna innan EES. Grundvallarréttindin eru réttur til þess að ferðast, taka sér fasta búsetu, starfa og nema innan svæðisins alls. Að lokinni umræðu samþykkti þingmannanefnd EES ályktun um borgararéttindi.

Enn fremur var lögð fram vinnuskýrsla um loftslagsbreytingar og orkumál sem ákveðið var að vinna frekar. Þá fékk nefndin kynningu á stöðu fjármálageirans í Liechtenstein frá Adolf E. Real, formanni Sambands banka í Liechtenstein, auk þess sem François Baur kynnti sýn svissnesks atvinnulífs á innri markað Evrópu.

Pat the Cope Gallagher gerði stuttlega grein fyrir viðræðum ESB og Bandaríkjanna um fríverslunarsamning sem hófust í júlí sl. Viðræður munu snúa að markaðsaðgangi er varða lækkun og niðurfellingu tolla, upprunareglur, þjónustuviðskipti, fjárfestingar og opinber innkaup þótt ákveðnar viðkvæmar vörur muni enn þurfa sérstaka meðhöndlun. Ákveðið var að þingmannanefnd fylgdist með þróun viðræðnanna á næstu missirum.

Á næsta fundi þingmannanefndar EES verða lagðar fram þrjár skýrslur um loftslagsbreytingar og orkumál, innri markaðinn og framkvæmd EES-samstarfsins. Að frumkvæði Guðlaugs Þórs Þórðarsonar var í lok fundar ákveðið að stefna að því að hafa beina útsendingu á netinu af fundum þingmannanefndar EES í framtíðinni til að auka gagnsæi og aðgang almennings að upplýsingum um EES-mál.

Að loknum fundi þingmannanefndar EES í Vaduz fór framkvæmdastjórn þingmannanefndar EFTA til Zagreb, höfuðborgar Króatíu. Fulltrúar Íslandsdeildar þingmannanefnda EFTA og EES voru Guðlaugur Þór Þórðarson og Katrín Júlíusdóttir auk Stígs Stefánssonar ritara. Guðlaugur Þór leiddi jafnframt sendinefnd framkvæmdastjórnar þingmannanefndar EFTA í heimsókninni. Ekki tókst að ganga frá inngöngu Króatíu í EES samhliða inngöngu landsins í ESB en búist er við að gengið verði frá EES-aðild Króatíu á næstu vikum. Meðan á heimsókninni í Zagreb stóð áttu þingmenn EFTA fundi með Evrópunefnd, efnahagsnefnd og utanríkismálanefnd króatíska þingsins. Þá var fundað með aðstoðarráðherra Evrópumála og aðstoðarráðherra byggðamála. Á öllum fundunum lagði Guðlaugur Þór áherslu á aukna möguleika á efnahagssamvinnu Króatíu og EFTA-ríkjanna á innri markaði Evrópu þegar Króatía verður orðinn aðili að EES um leið og hann vakti athygli á sérstöðu EES/EFTA-ríkjanna á innri markaðnum. Hann vísaði í fyrri efnahagssamvinnu EFTA og Króatíu með fríverslunarsamningi sem var í gildi frá 2002 og ný og víðtækari tækifæri til samvinnu sem felast í EES.

Frekari upplýsingar fást á vefsíðunni www.efta.int og á nefndasviði.